

Заря Л.О.

4. Гапон Е.В., Гапон В.І., Ремзі І.В. Проблема навчання студентів творчому мисленню // Наук. зап. каф. педаг. ХНУ ім. В.Н. Каразіна. Вип. XXIV. – Х.: Вид. ХНУ, 2010. – с. 59-71.
5. Баранов С.П. Сущность процесса обучения. – М.: Просвещение, 1982. – 112 с.
6. Подоляк Я.В., Христинко Л.М. Двопівкульне мислення у навчанні // Наук. зап. каф. педаг. ХНУ імені В.Н. Каразіна. Вип. XIII - XIV. – Х.: Основа, 2005. – с. 136-143.
7. Голин Г.М. Физики о преподавании физики. – М.: Знание, 1979. – 64 с.

УДК 373.3.016.78

**СУТЬ І ЗМІСТ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ ІНТЕРЕСУ
ДО МУЗИКИ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ
З ВИКОРИСТАННЯМ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МУЗИКА»**

Заря Л.О.

Харківський гуманітарно-педагогічний інститут

У статті розглядається суть і зміст методики формування інтересу до музики в молодших школярів з використанням мультимедії.

Ключові слова: інтерес, навчання, музика, мультимедіа.

**СУТЬ И СОДЕРЖАНИЕ МЕТОДИКИ ФОРМИРОВАНИЯ ИНТЕРЕСА
К МУЗЫКЕ У МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ
МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОЦЕССЕ ИЗУЧЕНИЯ
ДИСЦИПЛИНЫ «МУЗЫКА»**

Заря Л.А.

В статье рассматривается суть и содержание методики формирования интереса к музыке у младших школьников с использованием мультимедиа.

Ключевые слова: интерес, обучение, музыка, мультимедиа.

**ESSENCE AND MAINTENANCE OF METHOD OF FORMING
OF INTEREST TO MUSIC FOR JUNIOR SCHOOLBOYS WITH
THE USE OF MULTIMEDIA TECHNOLOGIES IN THE PROCESS
OF STUDY DISCIPLINES ARE «MUSIC»**

Zarja L.A.

In this article considers the essence and content methods of forming interest music for young schoolchildren was deployment multimedia.

Key words: interest, education, music, multimedia.

Удосконалення процесу навчання, підвищення його розвивальних і виховних можливостей викликає максимум уваги до формування інтересів у школярів до музики. З перших років перебування в школі процес навчання музики створює базу для розвитку й розкриття всіх творчих можливостей, інтересів і здібностей учнів. Інтереси молодших школярів розвиваються на основі потреб пізнання дійсності. І хоч діти не все розуміють у навколишньому світі, вони готові все сприйняти і зрозуміти. підсвідомо у дитини виникає інтерес, який набуває значення нового стимулу до навчання.

На нашу думку, досить актуальною є проблема пошуків нових підходів у формуванні музичних інтересів молодших школярів.

Метою даної статті є розкриття суті та змісту методики формування інтересу до музики у молодших школярів з використанням мультимедійних технологій у процесі вивчення дисципліни «Музика».

Методика музичного виховання школярів, відповідно до державних вимог, передбачає зосередження уваги вчителя музики на п'яти складових навчального процесу, а саме: практика співу; слухання музики; ознайомлення з основами нотної грамоти та пояснень змісту музичних творів; гра на музичному інструменті; музично-творча діяльність. На наш погляд, внесення новітніх технологій, якими в наш час є мультимедійні технології, в урок музики допоможе більш результативному досягненню навчальної мети цих складових.

Методика формування інтересу до музики з використанням мультимедійної технології, в основі якої є пробудження інтересу до музики і знань на різних етапах уроку, передбачає такі завдання:

1. - одночасність засвоєння знань і формування позитивного ставлення до навчання, перехід інтересу від простих елементів до більш складних (у міру того, як учні набуватимуть певного музичного досвіду, в них буде виховуватися вміння слухати, помічати зміни, повтори, емоційне забарвлення й почуття в музиці);

2. - формування інтересу учнів до пізнавального процесу, способів одержання знань, набуття нових умінь, використання знань, що дає найбільші можливості залучення учнів до творчої діяльності.

Значимо, що методика формування музичного інтересу з використанням мультимедійних технологій насамперед має уміщувати такі завдання:

- урахування особливостей учнів класу;
- постановку мети і завдань перед усім колективом класу, а також перед кожним учнем;
- залучення учнів до активної творчої діяльності за їх бажанням відповідно до їх індивідуальних інтересів і нахилів; пошуки прийому, які спонукають учнів до самоосвіти й самовиховання [1, с. 97]. Для вирішення цих завдань обов'язковим є розробка тематичних пізнавальних та естетичних мультимедійних програм, бесід, диспутів;

Захопити дитину, розбудити його інтерес, сфокусувати його увагу – найперша умова успішної роботи з формування інтересу молодшого школяра до музики. Відомо, що увага у школярів розвинута слабо, тому в процесі уроку слід частіше змінювати різні види навчальної діяльності, в результаті чого діти, сприймаючи музичні твори, одержують комплексні знання з музичної грамоти, слухання музики й хорового співу.

Інтерес до музики може викликати й творча, ігрова діяльність дітей, музикування. О. Ростовський, О. Лобова, В. Островський та М. Сидор творчі завдання зосереджують навколо таких модулів:

- придумати супровід, танцювальні (виражальні) рухи до музичного твору;
- співати із жестами, рухами, в особах;

- скласти мелодію на заданий ритмізований зразок та розкладений на склади віршований текст (набуття початкового досвіду створення художніх образів);

- імпровізувати ритм і мелодію;

- добирати музичні інструменти для ритмічного супроводу творів до музики;

- добирати музику, картини, словесні характеристики до творів різних видів мистецтв;

- створити темброво-метричні супроводи до пісень і танців;

- інсценувати пісні;

- театралізувати дитячі музичні розваги (дражнилки, лічилки, забавлянки);

- створювати казки, й вірші, малюнки за музичними враженнями;

- завдання загального характеру (скласти оповідання за малюнком тощо).

Гра на музичних інструментах передбачає складання (імпровізацію) ритмічного акомпанементу пісень.

Творчі завдання визначаються в таких межах:

у 1 класі – «імпровізувати ритмічний супровід до пісень, складати (добирати) пластичні й танцювальні рухи»;

у 2 класі – «володіти навичками вокальної імпровізації» (можна використати караоке);

у 3 класі – «володіти навичками інструментальної імпровізації та ансамблевої гри на шумових інструментах, вокальної імпровізації й основами двоголосного співу» (можна використати мультимедіа);

у 4 класі – «володіти основами різних видів імпровізації (вокальної, інструментальної, ритмічної, пластичної тощо)» (можна використати мультимедіа) [4, с. 2-7]. Науковці зазначають, що серед головних характеристик творчості молодшого школяра виділяються: імпровізаційність, несподіваність, відчуття зробленого відкриття. [3, с. 17].

Молодші школярі вирізняються підвищеною емоційністю, вони із задоволенням рухаються під музику, люблять співати, фантазувати, гратись. Зазначимо, що активізації учнів на уроці музики можуть допомогти музичні ігри, які використовуються у різних формах роботи,

пов'язуються з імпровізацією. О. Юхневич пропонує такі ігри: назви ноти; напиши, що це за знаки; з'єднай ноти й паузи однакової тривалості; обері правильний варіант; знайди й підкресли ноти в словах; напиши назви цих музичних знаків; знайди зайве визначення; які музичні твори, що звучали на уроках, нагадують ілюстрації?

Привертають увагу такі творчі завдання: продовж нотний ряд; згрупуй; розв'яжи приклади; до якої групи належать інструменти; назви одним словом; запиши слово, що визначає жанр твору; запиши назви музичних інструментів і їх тембри голосів; запиши за малюнками назви зображених танців; пригадай назви відомих опер і балетів, запиши їх за малюнками на екрані; ребуси, кросворди тощо. [6, с. 4-15]. Зазначимо, що ігровий метод, може «проникати» в усі інші методи, оскільки елемент гри можна ввести на будь-якому етапі уроку.

Для забезпечення ефективності формування інтересу до музики необхідно:

- вилучати монотонність, враховувати зміну діяльності учнів за її напрямком: впізнання, відтворення, використання;
- орієнтуватися на розвиток мисленневих (розумових) здібностей дитини, тобто розвиток спостережливості, асоціативності, порівняння, аналогій, виділення головного, узагальнення тощо;
- дати можливість успішно працювати на уроці з використанням мультимедійних технологій усім учням;
- приділяти увагу розвитку психофізичних чинників;
- враховувати індивідуальні особливості інтересу молодшого школяра до музики.

Науковці (Л. Масол, Ю. Очаковська, Л. Беземчук, Т. Наземова) звертають увагу на врахування факторів пам'яті дитини (оперативної, короткотривалої й довготривалої). Лише за такої умови, на переконання вчених, музика добре запам'ятовується молодшим школярем. Т. Сидорина зауважила, що головним способом запам'ятовування музики є неодноразове повторення, роль якого на практиці досить часто не враховується. Діти слухають музичні твори один раз, а вчитель уважає, що так і треба: він познайомив їх з музикою, вказаною в програмі. Педагог-музикант не уявляє, що учень, один раз прослухавши цей твір, не запам'ятав його. Дитина не може його ні відтворити, ні навіть

увяйти його. Однак, не тільки часте повторення визначає успіх, але й своєчасна організація сприймання цієї музики. Безпосередній процес засвоєння нового матеріалу, в якому молодші школярі так легко й охоче включаються на уроці, триває успішно лише 3-5 хвилин, після чого настає втомиленість, слабне увага. Слід, щоб діти повторно слухали музику, спочатку після невеликої перерви, а потім ці перерви збільшувати [5, с. 50-52]

Методика формування у молодших школярів інтересу до музики передбачати включення учнів в індивідуальні, групові й колективні форми роботи (можливе використання мультимедіа). Найбільш активними учні стають тоді, коли виконують завдання для вчителів. Пропонується розширена палітра творчих форм, серед яких чимало завдань загального характеру: різноманітні мелодизації та імпровізації; створення (частіше завершення) мелодії; створення ритмічного малюнка, супроводу; варіативного плану завдання (зміна тональності, темпу, динаміки, ритмічного малюнка, створення свого варіанту мелодії, музичного портрета тощо); складні завдання (створення та озвучення сюжету для пісні, створення діалогів на теми зі шкільного життя, музичної казки, танцювальних образів тварин і тощо); інсценізація, виконання (ілюстрація) музики з танцювальними рухами; різні ігри; створення інсценізації, різноманітних образів із музичною ілюстрацією, інсценізацією тощо.

Інтерес до музики й пізнавальна діяльність взаємообумовлені. У працях окремих авторів (В. Пермякова, Г. Щукіна та ін.) зроблена спроба наблизити стадії інтересу з етапами пізнавальної діяльності. Так, В. Пермякова виділяє 3 ступені в розвитку інтересу з такими характерними змінами:

на 1-ому ступенів емоціональна сфера переважає над мисленням;

на 2-ому – мислення відіграє значну роль не тільки в процесі узагальнення, але й у процесі порівняння;

на 3-ому – рух, розвиток інтересу здійснюється від зовнішнього до внутрішнього, від конкретного до абстрактного [2, с. 2]. Тобто від методів формування інтерес до музики поступово може змінюватися у своєму змісті. Погоджуємося з думкою В. Бондаревського, що є

й негативні сторони цієї роботи. Насамперед це недостатня увага до розвитку у школярів самостійної думки, потреби у самоосвіті й самовихованні. Правильно організувати роботу з виховання інтересу до музики може заважати поверхове вивчення особистості молодшого школяра. Відсутність уваги вчителя до особливостей психофізичних чинників, рис його характеру, темпераменту, стану здоров'я, нервової системи, умовам виховання в сім'ї, причинам недоліків у знаннях з різних предметів може нанести велику шкоду [1, с. 92-93] в справі формування інтересу до музики.

Методика формування інтересу до музики передбачає використання мультимедійної технології, яка допоможе вчителю відчутно підвищити якість навчання, досягнення поставленої мети. З метою перевірки та уточнення висловленої нами гіпотези дослідження, що застосування мультимедійних технологій на уроках музики сприятимуть формуванню інтересу до музики, з огляду на вищезазначену важливість розвитку психофізичних чинників молодшого школяра, пропонуємо вводити їх за обґрунтованими завданнями. А саме:

- використати мультимедійні технології з метою поліпшення сприйняття, пам'яті, уваги, мислення, почуття, уяви, активності учня;

- упроваджувати мультимедійні презентації з інтеграцією різних видів мистецтв, літератури та історії для актуалізації опорних знань з дисципліни;

- вводити мультимедіа для постановки завдань на прикладах оточення молодшого школяра з метою розкриття органічного зв'язку змісту музичного навчання з реаліями життя людини, показати зв'язок між національною й світовою музикою;

- зміст і логіку тематизму мультимедійного матеріалу визначати особливостями розвитку художнього мислення дітей, накопиченням практичного досвіду.

Безумовно, багато що на уроці залежить від учителя, його методики викладання, настанови на позитивне сприйняття музичного твору, і, як наслідок, - емоційного стану всього класу, поведінки окремих учнів. Як відзначив В. Бондаревський, пробуджуючи інтерес (у нашому випадку – до музики) слід пам'ятати про триєдине завдання навчання – навчити, розвинути, надихнути кожного учня на щоденну працю.

Висновок. Отже, суть і зміст методики формування інтересу до музики вимагає уважного ставлення до етапів навчання: репродуктивного, формувального, творчого. Тільки через відновлення, відтворення й повторювання того, що збереглося у пам'яті учня (репродуктивний стан), учитель може продуктивно працювати з наступною інформацією. У цьому випадку інформація стає цікавою й зрозумілою.

Успіх у формуванні музичних інтересів також забезпечує уважне ставлення до індивідуальних особливостей учнів, знання характеру, розвитку його психофізичних чинників. Інтерес до музики стає інтенсивнішим, якщо використовуються різноманітні види діяльності, прийоми й способи активізації учня, розширюються умови пізнавальних дій.

Зауважимо, що ефективність використання мультимедіа залежить від того, наскільки добре знають учителі методики використання мультимедійних технологій, які посібники є в методичному центрі, який фонд наявний з фоно-, діа-, фільмотеки. Використання мультимедіа буде ефективним за умови, що вчитель буде вільно володіти технікою, буде добре підготовлений організаційно, зуміє чітко визначити місце мультимедіа у системі занять і навчально-виховному процесі в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаревский В.Б. Воспитание интереса к занятиям и потребности к самообразованию. / В. Бондаревский. - М. : Просвещение, 1985. – 144 с.
2. Байдельдинова Г.К. Формирование познавательных интересов у школьников / Г.К. Байдельдинова. – Алма-Ата : Мектеб, 1976. – 80 с.
3. Восприятие музыки : сб. ст. / ред.-сост. В.Н. Максимов. – М. : Музыка, 1980. – 256 с.
4. Опанасюк О.П. Музична творчість школярів : проблеми та перспективи розвитку методики / Опанасюк О.П. // Мистецтво в школі: музика, образотворче мистецтво, художня культура. – 2009. – № 10. – С.2-7.
5. Сидорина Т. Организация процесса восприятия музыки младшими школьниками / Т. Сидорина // Музыка и время. – 2006. – № 12. – 64 с.
6. Юхневич О.М. Вивчення музичної грамоти за допомогою гри / Юхневич О. М. // Мистецтво в школі : музика, образотворче мистецтво, художня культура. – 2009. – № 11. – С. 45.